

Projectplan flora- en fauna-activiteit

MESS gebouw Harderwijk

In opdracht van: Meerinzicht

10 maart 2026

Colofon

© 2026 Laneco/ Meerinzicht

Tekst en samenstelling:

Tweede lezer:

Projectnummer: 234.25.01

In opdracht van: Meerinzicht

Wijze van citeren: Wilbrink, W. (2026). *Projectplan flora- en fauna-activiteit MESS gebouw Harderwijk. Laneco, Voorthuizen.*

Laneco is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging.

Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd, gewijzigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, internet, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de hierboven aangegeven opdrachtgever en Laneco. Noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander doel dan waarvoor het is vervaardigd.

Laneco is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Laneco. De opdrachtgever vrijwaart Laneco voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

INHOUD

1	INLEIDING.....	4
1.1	AANLEIDING	4
1.2	PROJECTGEGEVENS	5
2	ECOLOGISCHE INVENTARISATIE	7
2.1	QUICKSCAN FLORA EN FAUNA	7
2.2	NADER ECOLOGISCH ONDERZOEK.....	7
3	UITWERKING VOORWAARDEN VERGUNNING	10
3.1	ER BESTAAT GEEN ANDERE BEVREDIGENDE OPLOSSING	10
3.2	BELANG VAN DE INGREEP	12
3.3	GUNSTIGE STAAT VAN INSTANDHOUDING	13
4	MAATREGELEN	15
5	LITERATUURLIJST.....	17
BIJLAGE 1	ZOEKGEBIED TIJDELIJKE VLEERMUISKASTEN	19
BIJLAGE 2	VOORBEELD TIJDELIJKE KASTEN	20
BIJLAGE 3	VOORBEELD PERMANENTE INBOUWSTENEN	21

Separate bijlagen:

Bijlage A: Quicksan flora en fauna

Bijlage B: Rapportage nader ecologisch veldonderzoek

Bijlage C: CO2-beleid_Gemeente_Harderwijk_juli_2022

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

De gemeente Harderwijk is voornemens om werkzaamheden uit te voeren aan de MESS bebouwing (zie Figuur 1) op het Kranenburg Noord terrein in Harderwijk (gemeente Harderwijk, provincie Gelderland).

Figuur 1: Globale ligging van het plangebied (rode contour) op het Kranenburg Noord terrein in Harderwijk (ondergrond: PDOK, 2026).

Uit een door Eelerwoude uitgevoerde quickscan flora en fauna (De Vries, 2024) is geconcludeerd dat nader onderzoek naar huismus (*Passer domesticus*), gierzwaluw (*Apus apus*), steenmarter (*Martes foina*) en vleermuizen noodzakelijk was om aanwezigheid van nest- en verblijfplaatsen van deze soorten uit te kunnen sluiten. Uit de quickscan bleek dat het grotere 'Kranenburg Noord' gebied - waarvan het MESS terrein onderdeel uit maakt - ook potentieel geschikt is voor andere beschermde soorten, het plangebied (MESS gebouw) is door de inrichting echter niet geschikt voor deze soorten. Voor de overige delen op het terrein wordt in de toekomst een aparte vergunning aangevraagd.

Op basis van ecologisch veldonderzoek door Laneco (Wilbrink, 2025) zijn effecten op een verblijfplaats van de wettelijk beschermde soort gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) te verwachten. Daarom is een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit noodzakelijk voor het uitvoeren van de werkzaamheden. Dit document is een projectplan in het kader van de Omgevingswet voor ruimtelijke ingrepen dat is opgesteld ter begeleiding van de aanvraag voor een omgevingsvergunning flora- en

fauna-activiteit. Het plan is opgesteld door Laneco, Laneco is lid van het Netwerk Groene Bureaus.

1.2 PROJECTGEGEVENS

1. Wat is de naam van het project?

Renovatie MESS gebouw

2. Wie is de aanvrager/vergunninghouder?

Gemeente Harderwijk

3. Wat is het doel van het project?

Het voornaamste doel van de werkzaamheden is het instandhouden van het object. Gelijktijdig met deze aanpak wordt waar mogelijk de buitenschil energetisch verbeterd. De gemeente heeft de ambitie, in aansluiting op het klimaatakkoord, om haar bezit te verduurzamen en bij te dragen aan de reductie van de CO₂-uitstoot en daarnaast te voldoen aan de wettelijke energiebesparingplicht.

Doordat deze locatie is aangewezen als een gemeentelijk monument, maakt het de mogelijkheden tot energetische ingrepen beperkt gelet op het behoud van historisch erfgoed.

4. Werkzaamheden

In grote lijnen zijn de uit te voeren werkzaamheden:

- Restaureren pangedekte daken, deels vervangen door nieuw.
- Vernieuwen bitumen dakbedekking, inclusief isoleren.
- Herstellen/vernieuwen van goten, boeilijsten en daklijsten.
- Schoonmaken metselwerk gevels, inclusief voegwerken.
- Restaureren gevelkozijnen, ramen en deuren.
- Isoleren van de gevels door het na-isoleren van de spouw, en de hellende daken door het aanbrengen van de isolatie op het bestaande houten dakbeschot.

5. Wat is de planning van het project?

De uitvoering van deze werkzaamheden zijn gepland van 15 juli t/m november 2026.

6. Wat is de locatie van het project?

Het plangebied is gelegen op het Kranenburg Noord terrein ten midden van Harderwijk. Het plangebied betreft de bebouwing aan de Oranjelaan 11a en de enkele direct omliggende meters van verharding en gazon. De locatie is weergegeven in Figuur 1.

De voormalig officiersmess heeft in hoofdlijn een U-vormige plattegrond met een markante ingangsvleugel in het midden met links en rechts daarvan een vleugel, waarop haaks op de voorgevel een jongere dwarsvleugel aansluit. Aan de zuidwestzijde bevindt zich een keukenaanbouw van latere tijd. Het pand is opgetrokken in baksteen en heeft rondom op gelijke hoogte doorlopende en overkragende bakgoten. De kap is een

gordingkap, voorzien van houten dakbeschot en gedekt met tuiles du nord. De keukenaanbouw en de generaalsbar zijn voorzien van een plat dak met bitumendekking.

Direct rondom de bebouwing is gazon en bestrating in de vorm van klinkers en tegels aanwezig.

7. Duur omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit

De omgevingsvergunning wordt aangevraagd voor de duur van vijf jaar, vanaf het moment van toekenning. Deze tijd wordt aangehouden om ruimte te houden in de planning en eventuele vertragingen op te vangen.

2 ECOLOGISCHE INVENTARISATIE

2.1 QUICKSCAN FLORA EN FAUNA

In 2024 is door Eelerwoude een quickscan flora en fauna (De Vries, 2024) uitgevoerd voor de locatie (zie ook separate Bijlage A). Hierbij is geconstateerd dat binnen het plangebied effecten op de volgende beschermde soorten of soortgroepen niet kon worden uitgesloten: huismus, gierzwaluw, steenmarter en vleermuizen (gebouwbewonende soorten). Voor andere (beschermde) soorten werden voor de bebouwing en omgelegen meters geen effecten verwacht. Wel is gewezen op de zorgplicht en de kaders met betrekking tot het broedseizoen.

2.2 NADER ECOLOGISCH ONDERZOEK

Uit het nader ecologisch onderzoek (Wilbrink, 2025) blijkt dat binnen het plangebied een gecombineerde zomer- en paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis aanwezig is. De resultaten van het nader ecologisch onderzoek zijn in de volgende sub-paragrafen toegelicht, waarbij alleen de onderzoeksmethode en resultaten worden beschreven van de soort waarvoor de omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit wordt aangevraagd, zijnde gewone dwergvleermuis. Zie ook separate Bijlage B.

2.2.1 Vleermuizen

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd conform het meest recente Vleermuisprotocol 'Vleermuisprotocol 2021 geactualiseerd voor meervleermuis' zoals opgesteld door het Netwerk Groene Bureaus (NGB, 2025). Er is in 2025 onderzoek gedaan naar kraam-, zomer- en paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis en ruige dwergvleermuis. Massawinterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis zijn ook onderzocht.

Zomer- en kraamseizoen

Conform het protocol zijn in de zomer vijf onderzoeksrondes uitgevoerd tussen 15 mei en 31 juli. Dit betreft twee avondrondes en drie ochtendronde. De onderzoeken zijn uitgevoerd met een tussenperiode van minimaal twintig dagen tussen de avondrondes. De avondrondes zijn door negen personen uitgevoerd vanaf zonsondergang tot circa 2,5 uur na zonsondergang. Omdat de meeste vleermuissoorten 's ochtends langere tijd bij hun verblijfplaats zwermen, zijn de ochtendrondes door drie personen uitgevoerd. Twee ochtendrondes zijn uitgevoerd tussen 15 mei en 25 juni om te zoeken naar kraamverblijfplaatsen van meervleermuis conform het nieuw uitgebracht Vleermuisprotocol geactualiseerd voor meervleermuis (Netwerk Groene Bureaus, 2025). De ochtendronde tussen 1 juli en 31 juli is uitgevoerd om te zoeken naar satellietverblijven van meervleermuis met de start drie uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst. Gedurende de ochtendrondes is ook gezocht naar de aanwezigheid van andere de mogelijk voorkomende vleermuissoorten.

Paarseizoen

In quickscan is niet gesproken over de mogelijk aanwezigheid van massawinterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis. Gezien de beperkte grootte en buffering van de bebouwing, waarvan de muur slechts enkele meters hoog is, is de aanwezigheid van massawinterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis op basis van de inschatting van Laneco uitgesloten. Vanwege het onderzoek naar andere gebouwen op het terrein, waar we massawinterverblijfplaats niet hebben uitgesloten, hebben we deze functie binnen het plangebied wel onderzocht tijdens deze rondes.

In het najaar zijn drie avond-/nachtrondes uitgevoerd om te zoeken naar paarplaatsen voor alle vleermuissoorten en massawinterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis. Het najaarsonderzoek is in de periode begin augustus tot eind september uitgevoerd. Daarbij zijn twee avonden uitgevoerd vanaf zonsondergang om te zoeken naar paarroepende vleermuizen, waaronder paarverblijfplaatsen van meervleermuis. Twee van de drie onderzoeksrondes zijn tevens rond middernacht uitgevoerd in verband met potentiële aanwezigheid van ruige dwergvleermuis. Tussen de eerste en laatste onderzoeksronde zat een minimale tussenpose van twintig dagen. Voor het onderzoek naar massawinterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis zijn twee rondes van 00.00 tot 02.00 uur uitgevoerd tussen 1 augustus en 10 september. Tussen de twee nachtrondes voor massawinterverblijfplaatsen zat een minimale tussenpose van tien dagen. De avondrondes in het najaar zijn vanwege de mogelijke aanwezigheid van meervleermuis op zonsondergang gestart en duurden circa drie uur. De onderzoeken in het najaar zijn uitgevoerd door twee personen. De onderzoeksrondes voor vleermuizen zijn weergegeven in Tabel 1.

Apparatuur

Het onderzoek naar vleermuizen is verricht met behulp van een batdetector D240X. Dit apparaat vertaalt de voor mensen onhoorbare ultrasone geluiden van vleermuizen in hoorbare geluiden. Vleermuizen zijn op basis van ritme en klank van geluiden van elkaar onderscheiden. Moeilijk te determineren geluiden zijn opgenomen en geanalyseerd in het programma BatExplorer en/of Batsound.

Tabel 1: Onderzoeksrondes gebouwbewonende vleermuizen.

Datum	Start/einde (uur)	Zon op/onder	Wind (Bft)	Temp. (°C)	Weersomstandigheden
<i>Kraamseizoen (zomer- en kraamverblijfplaatsen):</i>					
03-06-2025	02.21 – 05.21	05.21	2	9	Helder, droog
12-06-2025	22.00 – 00.30	22.00	0-2	22	Helder, droog
19-06-2025	02.15 – 05.15	05.15	0	12	Helder, droog
07-07-2025	21.59 – 00.29	21.59	1-2	13	Bewolkt, droog
09-07-2025	02.27 – 05.27	05.27	1-2	13	Deels bewolkt, droog
<i>Paarseizoen (paarverblijfplaatsen en massa winterverblijfplaatsen):</i>					
02-08-2025	00.00 – 02.00	21.33	1	14	Bewolkt, periodes van enkele minuten motregen
15-08-2025	21.02 – 02.00	20.28	2	21	Bewolkt, droog
08-09-2025	20.12 – 23.12	20.12	0	17	Helder, droog

Resultaten

Tijdens het onderzoek naar vleermuizen is op 3 juni (ochtendronde) een invliegende gewone dwergvleermuis aangetroffen aan de oostzijde van de MESS bebouwing (zie Figuur 2 en 3). De gewone dwergvleermuis vloog in tussen de overkragende bakgoot en de bakstenen muur, op een locatie waar de betimmering van de overkragende bakgoot door rot een opening is ontstaan. In het paarzeizoen is op dezelfde locatie ook een paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis vastgesteld. Naar aanleiding van deze onderzoeksrondes en de resultaten is daarom geconcludeerd dat op deze locatie een gecombineerde zomer- en paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuis aanwezig is.

Figuur 2: Globale ligging van het plangebied (rode contour) met de locatie van de aangetroffen verblijfplaats (gele ster) in het pand (ondergrond: PDOK, 2026).

Figuur 3: Globale invlieglocatie van de gewone dwergvleermuis aangegeven met de gele cirkel.

3 UITWERKING VOORWAARDEN VERGUNNING

Door de geplande renovatie van de bebouwing binnen het plangebied wordt een gecombineerd zomer- en paarverblijfplaatsen gewone dwergvleermuis aangetast. Door deze aantasting leidt uitvoering van de werkzaamheden tot een overtreding van de volgende bepalingen uit de Omgevingswet, zie Tabel 2.

Tabel 2: Verbodsbepalingen en wettelijke belangen per soort.

Soort	Verbod		Belang
Gewone dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>)	Artikel 11.46, lid 1b Bal	Opzettelijk verstoren van dieren	Artikel 8.74k Bkl
	Artikel 11.46, lid 1d Bal	Beschadigen, vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren	

Artikel 8.74k&l Bkl - beoordelingsregels flora- en fauna-activiteit: habitatrichtlijn

De omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit van de Omgevingswet voor soorten van artikel 11.46 lid 1b, 11.46 lid 1d en artikel 11.54, lid 1b Bal worden verleend als de volgende voorwaarden van toepassing zijn:

A Er zijn geen alternatieven (er bestaat geen andere bevredigende oplossing);

B Er is sprake van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn. Onderstaand zijn enkel de mogelijk toe te passen belangen voor de geplande ingreep weergegeven.

Dit betekent dat de ingreep nodig is:

1. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;

C Het duurzaam voortbestaan van de populatie is niet in het geding (er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan).

3.1 ER BESTAAT GEEN ANDERE BEVREDIGENDE OPLOSSING

Planologisch

De ingreep betreft de renovatie van de bestaande, verouderde bebouwing en is daarmee locatie gebonden. Het uitvoeren van deze werkzaamheden op een andere locatie is niet mogelijk. Sloop en nieuwbouw is vanwege de monumentale status niet mogelijk en zorgt niet voor minder schade voor de soort dan renovatie. Het huidige dak voldoet niet langer aan de eisen die worden gesteld aan toekomstbestendig gebruik van de bebouwing.

Bij de planvorming van de werkzaamheden zijn verschillende mogelijkheden onderzocht en daarbij is rekening gehouden met behoud van het historisch erfgoed, verduurzaming en de bouwfysische eigenschappen van het bestaande gebouw. Hierbij zijn we gekomen tot:

- De buitenzijde van de buitenwanden hebben een hoge waarde voor behoud vanuit bouwhistorisch oogpunt. Daarbij komt dat aan de binnenzijde de wanden zijn afgewerkt met een lambrisering, die ook een hoge waarde voor behoud hebben. Dit maakt het dus niet mogelijk om een isolatie aan de binnenzijde aan te brengen. De enige optie die overblijft betreft het na-isoleren van de aanwezige spouw.
- Voor het isoleren van de daken is het vanuit bereikbaarheid en bouwfysica niet mogelijk om vanuit de binnenzijde te isoleren. De daken zullen daarom aan de buitenzijde over het bestaande dakbeschot worden voorzien van isolatie.

Werkwijze: ecologisch

Gewone dwergvleermuis

Voor de aangetroffen gecombineerde zomer- en paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis worden mitigerende maatregelen getroffen door het aanbieden van alternatieve rust- en verblijfplaatsen.

Voorafgaand aan het ongeschikt maken van de verblijfplaatsen worden tijdelijke mitigerende maatregelen getroffen voor de gewone dwergvleermuis. Deze maatregelen zorgen dat de gewone dwergvleermuis altijd een alternatieve locatie heeft om te verblijven. Voor deze maatregelen worden conform de richtlijnen (locatie, hoogte, windrichting, gewenningsperiode, etc.) uit het Kennisdocument Gewone dwergvleermuis van BIJ12 gevolgd.

Omdat de zomerverblijfplaatsen ook gebruikt kunnen worden als winterverblijfplaats in milde winters is er geen periode waarin gewerkt kan worden zonder directe gevolgen voor de gewone dwergvleermuis. Daarom wordt ongeschikt gemaakt in de actieve periode van de gewone dwergvleermuis (1 april t/m 1 november). Door in deze periode ongeschikt te maken wordt het doden van vleermuizen voorkomen.

Omdat als gevolg van de werkzaamheden verblijfplaatsen permanent worden aangetast, zijn aanvullend permanente voorzieningen voorzien. Deze voorzieningen wordt in hoofdstuk 4 verder uitgewerkt. Deze voorzieningen betreffen effectieve maatregelen conform het Kennisdocument Gewone dwergvleermuis van BIJ12.

Het achterwegen laten van de werkzaamheden of een deel van de werkzaamheden zorgt ervoor dat de doelstelling, zijnde verduurzaming, niet (volledig) behaald kan worden. Bij het achterwegen laten van een deel van de werkzaamheden wordt de verblijfplaats alsnog tijdelijk onbruikbaar door de noodzaak om ongeschikt te maken om het doden van vleermuizen te kunnen voorkomen. Dit is nodig omdat niet exact bekend is waar de gewone dwergvleermuis verblijft omdat de spouw en het dak beide bereikbaar zijn vanaf de invlieglocatie.

Aangezien de maatregelen conform het Kennisdocument worden uitgevoerd zijn er geen betere alternatieven voorhanden, waarbij minder schade optreedt voor de gewone dwergvleermuis.

Planning

De werkzaamheden worden uitgevoerd in de minst kwetsbare periode van gewone dwergvleermuis, buiten de winterperiode (november t/m maart) en kraamperiode (1 mei tot 15 juli). Voorafgaand aan de uitvoering zullen er voldoende alternatieve verblijfplaatsen worden aangeboden, waarbij de gewenningsperiode in acht wordt genomen. In hoofdstuk 4 wordt hier verder op ingegaan.

3.2 BELANG VAN DE INGREEP

B: belang van de ingreep/Voorwaarden Habitatrichtlijn

Voor soorten genoemd in de Habitatrichtlijn dient er sprake te zijn van een wettelijk belang uit de Omgevingswet. Bij projecten in het kader van een ruimtelijke ontwikkeling dient minimaal één van de belangen van toepassing te zijn. Voor dit project betreft dit het belang:

- in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

De omgevingsvergunning wordt aangevraagd onder dit belang omdat één van de hoofddoelen van de renovatie het verduurzamen van de bebouwing betreft.

Op de COP26 in Glasgow werd op de valreep een nieuw mondiaal klimaatakkoord vastgesteld dat hopelijk zal leiden tot het nemen van integrale en grootschalige maatregelen door alle betrokken landen (Rijksoverheid, 2021).

Op Europese schaal zijn afspraken gemaakt naar aanleiding van dit mondiaal klimaatakkoord met het 'fit for 55 pakket', waarin doelen zijn vastgelegd van een klimaatneutrale EU in 2050 en een vermindering van broeikasgasemissie met 55 procent in 2030 (Ministerie van Buitenlandse Zaken, 2021).

In lijn met de Parijse klimaatdoelen hebben we in Nederland in de vorm van het Klimaatakkoord afspraken gemaakt over de reductie van CO₂-uitstoot. Om die afspraken na te komen is een forse inspanning nodig op energiebesparing en het gebruik van alternatieve energiebronnen. Het isoleren van de panden en daarmee het beperken van het warmteverlies draagt bij aan het verminderen van de uitstoot. Deze ingreep dient daarmee ook deze gestelde klimaatdoelen en daarom het groot openbaar belang.

De provincie Gelderland heeft het Gelders Programma Klimaat 2021-2030 opgesteld waarin afspraken zijn opgenomen met betrekking tot het beperken van de uitstoot van broeikasgassen. De doelen zijn in lijn met het klimaatakkoord en streven naar een afname van de uitstoot van broeikasgassen van 55% ten opzichte van het jaar 1990.

In het Gelders Programma Klimaat zijn per sector specifieke doelen opgenomen, waarbij in de Gelderse gebouwde omgeving in 2030 minimaal 2,3 Mton minder CO₂ moet worden uitgestoten dan in 2021. De voorgenomen ingreep draagt bij aan het behalen van deze provinciale doelstellingen.

Daarnaast worden de werkzaamheden uitgevoerd in het kader van de verduurzaming van de gemeente Harderwijk. De gemeente Harderwijk heeft deze ambities opgesteld in aansluiting op het klimaatakkoord wat hierboven wordt genoemd. Deze ambitie is ook opgenomen in het beleid van de gemeente, zie externe Bijlage C.

3.3 GUNSTIGE STAAT VAN INSTANDHOUDING

C: doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is de meest zichtbare en meest algemeen voorkomende vleermuissoort, die vrijwel overal in Nederland kan worden aangetroffen (NDFF, 2016 t/m 2026). De verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis komen voor zover bekend voor in gebouwen in spouwmuren, achter betimmering, in andere kieren in de nok van het gebouw, onder daken, achter luiken, in scheuren in metselwerk, in vleermuiskasten en in overige geschikte openingen en ruimtes.

De gewone dwergvleermuis is één van de minst kritische in Nederland voorkomende vleermuissoorten wat betreft verblijfplaatsen. De regionale staat van instandhouding van gewone dwergvleermuis in de provincie Gelderland is weergegeven in tabel 3. De nationale verspreiding van deze soorten is naar verwachting gelijkend met de lokale en regionale verspreiding (NDFF, 2016 t/m 2026). De landelijke staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis was in 2013 als gunstig genoemd en in 2018 onbekend (Zoogdiervereniging, 2026). De staat van instandhouding van gewone dwergvleermuis in Gelderland is als ongunstig – slecht beoordeeld door de Zoogdiervereniging in 2019 (Norren, 2019), zie ook Tabel 3.

Tabel 3: Staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis in Gelderland (Zoogdiervereniging, 2019)

Beoordeling provinciale staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis

Beoordelingscriterium	Huidige situatie	Trend (laatste 10 jaar)	Referentie-waarde 1994
Aandeel Gelderland in de landelijke populatie	Evenredig (12%)		
Populatieomvang	Onbekend	Onbekend	Onbekend
Verspreidingsgebied	Onbekend	Onbekend	Onbekend
Kwaliteit leefgebied	Ongunstig - slecht	Verslechterend	Wordt niet gehaald
Toekomstperspectief	Ongunstig - slecht	n.v.t.	n.v.t.
Eindbeoordeling svi Gelderland	Ongunstig - slecht	Verslechterend	Onbekend

Ruim voor de start van de werkzaamheden worden, rekening houdend met de gewenningsperiode van vleermuizen, alternatieve tijdelijke voorzieningen voor de gewone dwergvleermuis aangeboden. Dit zorgt ervoor dat de gewone dwergvleermuis

altijd voldoende alternatieven heeft en tijd heeft om de nieuwe verblijfplaats te ontdekken.

Na de gewenningsperiode wordt de bebouwing ongeschikt gemaakt voor gewone dwergvleermuis zodat het doden van dieren wordt voorkomen. Door ongeschikt maken wordt de vleermuis een uitgang geboden maar voorkomen dat het gebouw opnieuw betreden kan worden. Hierdoor wordt de duurzame staat van instandhouding van de soort ook niet direct aangetast door de werkzaamheden.

Tijdens de werkzaamheden worden in de bebouwing permanente maatregelen gerealiseerd. Door het aanbrengen van nieuwe verblijfplaatsen heeft de gewone dwergvleermuis na afloop van de werkzaamheden weer de mogelijkheid om de bebouwing te gebruiken. Deze maatregelen worden aangebracht conform het Kennisdocument gewone dwergvleermuis van BIJ12, zie Hoofdstuk 4 voor de verdere uitwerking van de maatregelen. Na het afronden van de werkzaamheden wordt opnieuw een gewenningsperiode van 3 maanden toegepast. Hierin kan de gewone dwergvleermuis de tijdelijke maatregelen nog gebruiken terwijl de nieuwe, permanente maatregelen ontdekt kunnen worden. Na minimaal 3 maanden gewenningsperiode worden de tijdelijke mitigerende maatregelen verwijderd. Zo heeft de gewone dwergvleermuis voldoende tijd om de permanente maatregel te vinden en in gebruik te nemen.

De verblijfplaats van gewone dwergvleermuis die wordt aangetast wordt dan ook tijdens en na de werkzaamheden ruimschoots gecompenseerd. Geschikt foerageergebied is in de omgeving aanwezig en zal niet worden aangetast. Ook zijn er in de directe omgeving van het plangebied geschikte alternatieve verblijfplaatsen aanwezig in de vorm van woningen/bebouwing met open stootvoegen die toegang geven tot een spouwmuur of ruimte onder dakranden en daken. Hierdoor kan de gewone dwergvleermuis aanwezig blijven in en in directe omgeving van het plangebied en komt het duurzaam voortbestaan van de lokale en landelijke populatie niet in gevaar. Daarnaast bleek ook uit het uitgevoerde nader onderzoek dat de gewone dwergvleermuis onderdeel is van een veel grotere lokale populatie.

Door de voorgestelde mitigerende maatregelen conform het Kennisdocument Gewone dwergvleermuis van BIJ12 en omdat de ingreep slechts (tijdelijk) effect heeft op een zeer klein deel van de lokale populatie, kunnen effecten op de gunstige staat van instandhouding van gewone dwergvleermuis worden uitgesloten.

4 MAATREGELEN

In dit hoofdstuk worden de mitigerende maatregelen uitgewerkt. Er worden maatregelen voorgeschreven om effecten te minimaliseren. Er moet overigens altijd worden voldaan aan de voorwaarden met betrekking tot de (specifieke) zorgplicht en het broedseizoen van vogels.

Algemeen

- Alle genoemde maatregelen worden onder begeleiding van een ter zake kundig ecooloog uitgevoerd.
- Verlichting tijdens werkzaamheden in de periode februari-december wordt beperkt en in geen geval direct op gebouwen en groene elementen in de omgeving gericht. Er wordt gebruik gemaakt van verlichting met een naar beneden gerichte, gebundelde lichtstraal zonder lichtdispersie naar de omgeving.
- Ook in de nieuwe situatie dient het gebruik van verlichting te worden beperkt. Er wordt gebruik gemaakt van verlichting met een naar beneden gerichte, gebundelde lichtstraal zonder lichtdispersie en een maximale hoogte van 2,5 meter. De verlichting wordt in geen geval op lijnvormige en opgaande groene elementen gericht.

Specifiek voor gewone dwergvleermuis – voorafgaand aan de werkzaamheden

- Binnen 200 meter van de oorspronkelijke verblijfplaats (zie Bijlage 1) worden vier tijdelijke voorzieningen voor gewone dwergvleermuis opgehangen. Hiervoor worden de kast types 'VK WS 01 Vleermuis gevelkast', 'VK WS 10 Vleermuis gevelkast' van Vivara Pro (zie Bijlage 2), VMT1a van Unitura of vergelijkbare alternatieven van andere leveranciers gebruikt. Eventuele vergelijkbare alternatieven zullen ook voldoen aan de gestelde eisen uit het Kennisdocument Gewone dwergvleermuis van BIJ12.
- Voor de plaatsing van de tijdelijke voorzieningen wordt rekening gehouden met een gewenningsperiode tussen het plaatsen van de voorzieningen en het ongeschikt maken van de bebouwing binnen het plangebied. Deze gewenningsperiode betreft minimaal 3 maanden waarin de vleermuizen actief zijn (globaal van 1 april – 1 november).
- Het ongeschikt maken van verblijfplaatsen in het huidige gebouw wordt uitgevoerd in de minst kwetsbare periode van de gewone dwergvleermuis, namelijk de actieve periode. Indien deze werkzaamheden in het kraamseizoen (15 mei tot 15 juli) worden uitgevoerd is voorafgaand aan het ongeschikt maken een controle nodig op kraamverblijfplaatsen zodat wordt voldaan aan de zorgplicht.
- Voorafgaand aan de werkzaamheden wordt de oorspronkelijke verblijfplaats en potentiële andere verblijfplaatsen in het gebouw ongeschikt gemaakt. Dit om verplaatsing van de verblijfplaats binnen het gebouw te voorkomen.
- Het ongeschikt maken wordt uitgevoerd door het afsluiten van alle openingen en het aanbrengen van exclusion flaps door een deskundige partij. Hiermee wordt aan eventueel aanwezige vleermuizen de kans geboden een ander onderkomen te zoeken. De richtlijn is hierbij dat een vleermuis altijd binnen 2,5 meter afstand een exclusion flap tot zijn beschikking heeft.

- Na het ongeschikt maken dienen minimaal drie avonden te verstrijken met geschikte weersomstandigheden (conform Vleermuisprotocol) in de avonden voor gewone dwergvleermuis. Dit betekent temperaturen van minimaal 10°C, windkracht minder dan 5 Bft en maximale neerslag van 0,1mm per uur (motregen).
- Na het ongeschikt maken en voorafgaand aan de werkzaamheden wordt conform het Vleermuisprotocol (weersomstandigheden en overzicht) gecontroleerd of er geen vleermuizen aanwezig zijn doormiddel van een visuele controle op aanwezigheid van openingen en een controle op uitvliegers in de avond. Indien geschikte openingen aanwezig blijken en/of uitvliegers worden waargenomen, worden aanvullende maatregelen genomen. Nacontrole gebeurt alleen bij geschikte weersomstandigheden voor gewone dwergvleermuis conform Vleermuisprotocol.

Specifiek voor gewone dwergvleermuis – tijdens de werkzaamheden

- Gedurende de werkzaamheden worden gecreëerde openingen, welke de bebouwing weer voor vleermuizen toegankelijk maken, afgedicht tijdens de nacht. Dit wordt bijvoorbeeld met behulp van een zeil tijdelijk afgedicht totdat de volgende ochtend de werkzaamheden hervat worden.
- Op nader te bepalen locaties in de bebouwing binnen het plangebied zal permanente mitigatie worden gerealiseerd. Dit zal op de volgende wijze worden aangebracht:
 - Er worden vier permanente vleermuiskasten ingemetseld/ingebouwd. Hiervoor zal het type 'VMPM1s Vleermuiskast' van Unitura (zie Bijlage 3), VMPM2s of vergelijkbaar worden gebruikt. Hierbij dient het altijd conform maten uit het Kennisdocument Gewone dwergvleermuis van BIJ12 te zijn, zijnde interne ruimte van 15x80x2cm (breedte, hoogte en diepte);
 - De ruimte in de dakgootbekisting wordt toegankelijk gemaakt voor de gewone dwergvleermuis. Dit wordt gerealiseerd door ruimte te laten tussen de bakstenen muur en de betimmering. Hiervoor wordt circa 1,5cm ruimte aangehouden tussen de elementen met een breedte van minimaal 20cm.
- De permanente voorzieningen (zoals hierboven genoemd) worden gerealiseerd op een locatie(s) die gelijk of beter van kwaliteit zijn aan de oorspronkelijke situatie wat betreft situering. De ruimte tussen de betimmering en bakstenen muur is dezelfde hoogte als de oorspronkelijke verblijfplaats en de vleermuiskasten worden hoger geplaatst (minimaal 3 meter hoogte). De maatregelen worden verspreid over de verschillende zijdes van de bebouwing, waardoor meerdere microklimaten worden aangeboden. De locaties worden geplaatst op locaties zonder blokkerende elementen voor de in-/uitvliegopening en zonder lichtvervuiling van kunstlichtbronnen.

Specifiek voor gewone dwergvleermuis – na de werkzaamheden

- De permanente voorzieningen moeten voor de gewenning minimaal drie maanden aanwezig zijn in het actieve seizoen (globaal 1 april – 1 november) van vleermuizen voordat de tijdelijke mitigerende maatregelen (vleermuiskasten) mogen worden verwijderd.

5 LITERATUURLIJST

BIJ12 (2024). *Kennisdocument Gewone dwergvleermuis versie 2.0*. Utrecht, 2024. Geraadpleegd in februari 2026 van <https://www.bij12.nl/kennisdocumenten/kennisdocument-gewone-dwergvleermuis/>.

De Vries, B. (2024). *Rapport quickscan Flora- en fauna-activiteit Kranenburg-Noord Harderwijk*.

Ministerie van Buitenlandse Zaken (2021). *Fit-for-55-pakket van Europese Commissie moet leiden tot bereiken van klimaatdoelen door de EU*. Geraadpleegd in februari 2026 van <https://ecer.minbuza.nl/-/fit-for-55-pakket-van-europese-commissie-moet-leiden-tot-bereiken-van-klimaatdoelen-door-de-eu>

Netwerk Groene Bureaus (2025) *Vleermuisprotocol 2021 (geactualiseerd voor de meervleermuis)*. Odijk, Nederland.

Norren, van E. (red.) (2019). *Staat van instandhouding Gelderland. Factsheets voor 24 soorten in Gelderland. Rapport 2019.09*. Zoogdierverseniging, Nijmegen. Geraadpleegd in februari 2026 via <https://www.zoogdierverseniging.nl/sites/default/files/2021-01/2019.09%20SVI%20Gelderland%2030%20nov%20def.pdf>

Overheid.nl (2026) *Besluit activiteiten leefomgeving*. Geraadpleegd in februari 2026 van <https://wetten.overheid.nl/BWBR0041330/2024-07-01#Hoofdstuk11>

Overheid.nl (2026) *Besluit kwaliteit leefomgeving*. Geraadpleegd in februari 2026 van <https://wetten.overheid.nl/BWBR0041313/2024-07-01#Hoofdstuk8>

PDOK Viewer (2026). *Kaarten*. Geraadpleegd in februari 2026 van www.pdok.nl/viewer/#

Provincie Gelderland (2021). *Programma Klimaat 2021-2030*. Geraadpleegd in februari 2026 via https://media.gelderland.nl/Programma_Klimaat_2021_2030_DEF_2f366a1de6.pdf

Rijksoverheid (2021). *5 vragen over het klimaatakkoord in Glasgow*. Geraadpleegd in februari 2026 van <https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-buitenlandse-zaken/het-werk-van-bz-in-de-praktijk/weblogs/2021/5-vragen-over-het-klimaatakkoord-in-glasgow>

Unitura (2026). *Producten*. Geraadpleegd in februari 2026 van <https://unitura.nl/producten/>

Vivara Pro (2026). *Producten voor natuurinclusief bouwen*. Geraadpleegd in februari 2026 van <https://vivarapro.nl/producten/>

Wilbrink, W. (2025). *Rapportage nader ecologisch onderzoek Kranenburg Noord te Harderwijk*. Laneco, Voorthuizen

Zoogdiervereniging (2026). *Gewone dwergvleermuis*. Geraadpleegd van <https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten/gewone-dwergvleermuis>

BIJLAGE 1 ZOEKGEBIED TIJDELIJKE VLEERUIKASTEN

Zoekgebied 200 meter voor tijdelijke vleermuiskasten als mitigerende maatregel (ondergrond: PDOK, 2026).

BIJLAGE 2 VOORBEELD TIJDELIJKE KASTEN

Gewicht (kg):	5
Buitenmaat (b x h x d) (cm):	29 x 40 x 7
Binnenmaat (b x h x d) (cm):	19 x 30 x 2
Compartimenten:	1 x 2 cm
Materiaal:	Houtbeton/Woodstone®
Kleur:	Wit
Soortgroep:	Vleermuizen
Soort:	Baardvleermuis, Brandts vleermuis, Franjestaart, Gewone dwergvleermuis, Gewone grootoorvleermuis, Grootoorvleermuis, Kleine dwergvleermuis, Laatvlieger, Meervleermuis, Rosse vleermuis, Ruige dwergvleermuis, Watervleermuis

Gewicht (kg):	5
Buitenmaat (b x h x d) (cm):	29 x 40 x 7
Binnenmaat (b x h x d) (cm):	19 x 30 x 2
Compartimenten:	1 x 2 cm
Materiaal:	Houtbeton/Woodstone®
Kleur:	Zwart of wit
Soortgroep:	Vleermuizen
Soort:	Baardvleermuis, Brandts vleermuis, Franjestaart, Gewone dwergvleermuis, Gewone grootoorvleermuis, Grootoorvleermuis, Kleine dwergvleermuis, Laatvlieger, Meervleermuis, Rosse vleermuis, Ruige dwergvleermuis, Watervleermuis

Voorbeeld van een tijdelijke kast voor vleermuizen. Met recht het type 'VK WS 01' en links het type 'VK WS 10' van Vivara Pro (bron: Vivara Pro, 2026).

BIJLAGE 3 VOORBEELD PERMANENTE INBOUWSTENEN

Specificaties

	Materiaal	Houtbeton		Formaat	Buiten 97.4x22x5.2 cm Diepte binnen 2.5 cm
	Gewicht	7.8 kg		Lagen	1 laag
	Kleur	Grijs		Brandklasse houtbeton	A2

Voorbeeld van een permanente voorziening voor gewone dwergvleermuis. Type 'VMPM1s' van Unitura (bron: Unitura, 2026).